

NATURVERNFORBUNDET

ÅRSMELDING 1990

Innhold:

Forord side 3

Naturvernforbundet - en organisasjon i medvind

80% medlemsvekst på 3 år! side 4

Blekkulfs Miljødetektiver side 4

Naturvernforbundets nye prosjekter

Miljøvennlig OL '94 side 6

Miljøheimevernet er her! side 6

Regnskogfondet side 7

Naturvernforbundet påvirker beslutningstakere

Bergenskonferansen side 8

Nordsjøkonferansen side 9

Naturvernforbundet - bredt faglig engasjement

Høyhastighetstog side 10

Forbrukernes makt øker side 11

Klororganiske forbindelser - stadig mer uønsket side 11

Energiforvaltning - fortsatt viktig kampsak side 12

Nei til omsettelige kvoter side 13

Samferdselsaksjonen - "løsninger til å leve med" side 14

Verneplan for barskog side 14

Naturvernforbundets livsnerve; fylkes- og lokallag

Forurensningsarbeidet i framgang side 16

Rullende naturvern - fylkeslag går nye veier side 17

Stølsheimen; seier etter 30 års kamp side 18

Årdalen i Tovdal; et nasjonalt bevaringsansvar side 18

Oslo og Akershus; redningsaksjon for Akerselva side 19

Holtålen villmarkskveld side 20

Sandefjord; slik gjorde vi det side 20

Naturvernforbundets mediearbeid

Natur & Miljø - magasin og bulletin side 22

8000 medieoppslag side 22

Naturvernforbundets annonsevirkosomhet side 23

Naturvernforbundet - høy aktivitet hele året

Aktivitetsskalender side 24

Naturvernforbundets organisasjon

Landsmøtet 1990 side 26

Styrer og utvalg side 26

Utgitt 1991

Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo - Tlf.: 02 - 71 55 20

Naturvernforbundet takker
Wiik Hansen Fotosats A/S for
sponsing av sats og montasje,
og Anders Wilhelmsen & Co
AS for trykkingen.

Forsidefoto: Ragnar Frislid
Årsmeldingen er trykt på
klorfritt papir.

ISBN: 82-7478-028-0

Forord

1990 var kjennetegnet av stor innsats og synlig fremgang for Naturvernforbundet.

Medlemsveksten var på 12,4% - hele 25% når Natur og Ungdom og Blekkulfs miljødetektiver inkluderes - mot 7,5% året før. Samlet medlemstall er nå 54 414. Fylkeslagene har jevnt over styrket seg og antall lokallag kom opp i 165. Når den målrettede satsingen på fylkes- og lokallagene nå settes i system, peker alle indikatorer mot en utløsning av et stort og kraftfullt potensiale.

Forbundet kom ut av 1990 med en styrket posisjon i allmennheten og hos politikere og myndigheter. Bred innsats og god medieoppmerksomhet på alle trinn i organisasjonen har bidratt til dette. Det blir stadig tydeligere at Naturvernforbundet regnes med og at vi møtes med tillit som en seriøs og troverdig demokratisk organisasjon.

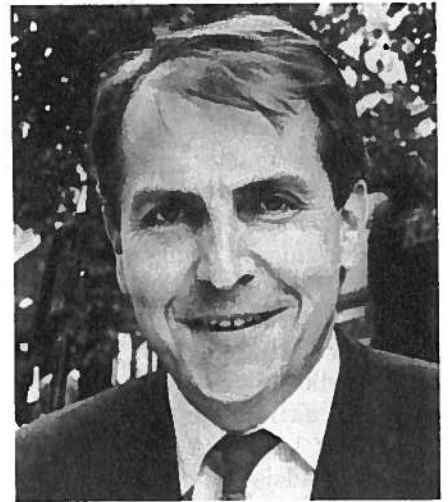
Årsmeldingen taler sitt tydelige språk om det arbeidet som har vært nedlagt. Det er vanskelig å peke på hva som er den største seieren. Seirene er mange, og også

i nederlagene kan det ligge elementer av seier. Men som eksempler på plussiden kan vi nevne innsatsen i forbindelse med statsbudsjettet - "3 % mindre fart mot stupet" og 12-punkts testen av den nye regjeringen. Største nederlaget var nok barskogsplanens skjebne.

De interne utfordringene har vært store i 1990. Det har vært nedlagt et stort arbeid i tilretteleggingen av de forestående strukturendringene. Sekretariatet er styrket og reorganisert, og det er ikke minst foretatt viktige ansettelser. Dette har tatt tid, men de positive resultatene har allerede begynt å vise seg. Lagånden er meget god og det er nå lagt et grunnlag som setter oss i stand til å hamle opp med den rekordartede ekspansjonen som vi ser både politisk/faglig og organisatorisk.

Budsjettets inntektsside sviktet på noen viktige punkter. Effektive tiltak rettet opp mye, men kunne ikke forhindre et underskudd. Selv om dette ikke er noen ønskesituasjon, vurderer landsstyret det slik at underbalansen uten for store vansker vil kunne dekkes inn gjennom den fortsatte driften.

Ved overgangen til 1991 er det de positive forventningene til fremtiden som preger situasjonen. Fortsatt styrking av organisasjonen i alle ledd og positiv medlemsutvikling vil gi stadig bedre uttelling i arbeidet for å nå det som er Naturvernforbundets mål: Et samfunn der hensynet til det levende naturmiljøet setter rammene for menneskenes virksomhet.

For Landsstyret
Ragnar Vik, *leder*

Naturvernforbundet

-en organisasjon i medvind!

80% medlemsvekst på 3 år!

Med 54 414 medlemmer (1/1-91), inkludert Blekkulfs miljødetektiver og Natur og Ungdom, er Norges Naturvernforbund Norges desidert største miljøorganisasjon. Aldri har organisasjonens medlemstall vært så høyt, og aldri har den politiske innflytelsen vært så stor. Naturvernforbundet seiler videre i framgang.

165 lokallag og fylkeslag

Naturvernforbundet har 165 lokallag og fylkeslag i alle landets fylker, og aktiviteten er i stadig vekst. Det kan også Naturvernforbundets budsjetter gi en pekepinn på: Mens regnskapet for 1987 viste en omsetning på omlag 7 millioner kroner, er den budsjetterte omsetning i 1991 23 millioner kroner. Status for 1990 var også 21 nye lokallag og en økning av medlems-

oppslutningen på 12,4 prosent for "voksenorganisasjonen", og 25 prosent totalt inkludert Blekkulf-klubben og Natur&Ungdom.

Oslo og Akershus øker mest

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus økte medlemsoppslutningen fra 8 297 til 11 334 medlemmer, og bidrar med det til en stor del av fjorårets medlemsøkning. Dette skyldes i første rekke telefonvervingen av nye medlemmer.

Buskerud

Det er også grunn til å gratulere Buskerud med en økning av medlemstallet på hele 22 prosent. En økning som er blitt til gjennom et systematisk vervearbeid, med solid oppfølging av personer som har

sagt seg interessert i medlemskap i Naturvernforbundet.

Andre fylker

Av de andre fylkene er det Hedmark som utmerker seg med en medlemsøkning på 14,9 prosent og Finnmark følger deretter med 9, prosent. Ellers er det en noe ujevn medlemsutvikling på fylkesplanet.

Omsetning

Avrundet til nærmeste million kr.
1987: 7 millioner kroner
1988: 9 millioner kroner
1989: 14 millioner kroner
1990: 18 millioner kroner
1991: 23 millioner kroner (budsj.)

Medlemstall

1987: 30 385 1988: 36 685
1989: 43 523 1990: 54 414

Blekkulfs miljødetektiver

Siden starten i januar 1989 har Blekkulf-prosjektet vokst seg større enn noen hadde turt å håpe. Ved utgangen av 1990 har Blekkulf-klubben fått nærmere 9000 medlemmer, og er med det Norges hurtigst voksende miljøklubb!

Blekkulf engasjerer barna, og miljødetektivenes aktivitet land og strand rundt blir lagt merke til. Våren 1990 ble det laget 20 000 elevhefter for 1.-3. og 4.-6. klasse. Disse heftene ble revet bort i løpet av en uke! I desember ble det også

utgitt et nytt elevhefte for 4.-6. klasse, med tema energi og energisparing.

Et begivenhetsrikt år

Miljødetektivene markerte seg på Barnas høring under Bergenskonferansen. Der deltok miljødetektiv Mai-Bente Paulsen i panelet. På forsommeren fikk Blekkulf en egen LP/CD/MC, og på samme tid viste Fornøyelsesparken TusenFryd forestillingen "Blekkulf-cabareten". TusenFryd investerte også i en egen Blekkulf-karussell.

Blekkulf på TV

NRK Barne-TV viste i juni 6 Blekkulfprogrammer. I forbindelse med disse programmene startet Naturvernforbundet, Narvesen og TusenFryd sommerkonkurransen "Blekkulf og miljødetektivene". "Hva er det viktigste en miljødetektiv kan gjøre?", var oppgaven. Responsen var stor, over 1000 svar med dikt, tegninger m.m. kom inn. Blekkulf var også på TV under NAVF's "Nysgjerrigper" - prisutdeling på NRK i desember, der også musikkvideoen "Miljødetektiv" ble vist.

Medlemsutvikling

Ved inngangen til 1990 hadde Miljøklubben i overkant av 1000 medlemmer. Til Blekkulfs 1 års dag i august var medlemstallet steget til over 6000, mens det ytterligere hadde steget til nærmere 9000 medlemmer ved utgangen av året. Med det er "Blekkulfs miljødetektiver" Norges hurtigst voksende miljøklubb. Medlemstilgangen er på hele 150 nye medlemmer i uken. Kraftig vekst i henvendelser og økt aktivitetsnivå resulterte også i to nyansettelser i 1990. Endelig fikk Naturvernforbundet råd til å ansette "Blekkulfs mor" Bente Roestad som kreativ prosjektleder, og i tillegg ble en sivilarbeider ansatt for å ta seg av mye av det praktiske arbeidet.

Møte med miljøvernministeren

Første- og andreprisvinnerne fra Blekkulfs miljødetektivkonkurranse fikk et møte med miljøvernministeren som premie. Torbjørn

Berntsen tok imot prisvinnerne på sin første dag som minister 5. november. Miljødetektivene overrakte Berntsen et bærenett i tekstil under mottoet "Vis vett, bruk

nett", og kunne også legge til at vi kan spare 700 millioner plastposer i året ved å bruke vettet. Dette møtet ga Blekkulf Dagsrevyoppslag, innslag i radio og øvrig presse.

Naturvernforbundets nye prosjekter

Miljøvennlig OL '94

Prosjekt Miljøvennlig OL-94 er Naturvernforbundet i Opplands (NVO) største satsing noensinne. Med 550 000 kr. i bevilgning (1990) fra Miljøverndepartementet skal NVO holde Gerhard Heiberg & Co. i ørene.

Inngrepet i våtmarksområdet Åkersvika er den alvorligste saken så langt. Åkersvika er et våtmarksområde i Hamar kommune. Området er vernet i henhold til Ramsarkonvensjonen for våtmarker og fuglefredning. Over 200 fuglearter er registrert i Åkersvika! Hamar kommune syntes imidlertid at det ikke var så viktig å verne området, så de bestemte seg for å bygge ishall og kjøpesenter tett opp til, og tildels inne i våtmarksområdet.

Tre seire og et halvt tap i Åkersvika

Til tross for at Naturvernforbundet og andre verneinteresserte protesterte, vedtok Hamar kommune utbyggingen. Etter vedtaket truet Natur og Ungdom med aksjoner, og Naturvernforbundet satte iverk et tungt press mot OL-organisasjonen og myndighetene. Etter dette måt-

te kommunens ledelse sette seg til forhandlingsbordet med naturvernerne, med fylkesmann Nordli som mekler. Dette var en enestående begivenhet, at kommunen måtte sette seg til forhandlingsbordet etter et lovlig fattet vedtak. Etter forhandlingene ble utfyllingen halvert, kjøpesenterplanene fjernet, en restaurering av området vedtatt og vernegrensen lovet flyttet. For Prosjekt miljøvennlig OL, betydde denne saken døgkontinuerlig jobbing da den sto på som verst.

Miljømål - OL'94

Prosjektet var med i arbeidsgruppen som utarbeidet "Miljømål OL'94". Dette dokumentet inneholder hovedprinsippene for miljø-satsingen, men er dessverre for lite konkret. Samarbeidet om "Miljømål-OL'94" bedret kontakten med OL-organisasjonene. Etter en svært svak start har Enøk-arbeidet, som en stund lå helt nede, skutt fart. Prosjektet samlet alle aktører til møte hvor bl.a. ansvaret ble plassert. Det arbeides nå med å konkretisere miljømålene, og det skal snart ansettes en miljøkoordinator i OL-organisasjonen.

Skolering

Prosjektet er også med i Kontaktgruppen for miljø - OL 1994, et "tungt" sammensatt utvalg. Gruppen skal være pådriver og overvåker for miljøsidene i OL-saken. Allerede på sitt første møte, delegerte gruppen ansvaret for miljøskolering av alle ansatte i OL-organisasjonene til Prosjektgruppen. Dette arbeidet har høy prioritet og er kommet godt igang.

Internasjonalisering

Prosjektet har utarbeidet en strategi for internasjonaliseringen av virksomheten. Prosjektet arbeider for å få klare premisser for miljøsidene i fremtidige OL inn i OL-charteret. Foreløpig er det ikke arbeidet overfor IOC, men Gerhard Heiberg mener det er en sentral sak. Prosjektet er også iferd med å etablere gode internasjonale kontakter med miljøorganisasjoner og miljøinstitutter, kontakter som kan mobiliseres til støtte for aktuelle miljø saker i Lillehammer-OL.

Miljøheimevernet er her!

Ideen om miljøheimevernet ble første gang presentert offentlig av den nye generalsekretæren på Naturvernforbundets landsmøte i Fredrikstad 1990. Noen måneder senere hadde det lyktes å få 2,5 millioner kroner i prosjektstøtte, og dermed var det som kan bli miljøbe-

vegelsens største satsing startet.

Miljøheimevernet er et nettverk hvor miljøbevisste nordmenn fra alle slags sammenhenger kan delta. Målet er å gi et tilbud til folk flest - de som ønsker å gjøre noe praktisk i sin hverdag. Virkemidlet

som skal gjøre dette mulig, er handlingsarket. Alle miljøheimevernere vil på halvårlige samlinger få seg forelagt et handlingsark, som de forplikter seg til å følge. På dette handlingsarket står det noen små vaner som skal innarbeides hvert år.

Miljøheimevernet

I miljøheimevernet får forbrukeren miljøinformasjon, forslag til handling og de vil bli oppfordret til å gjøre en innsats på tre områder: Som forbruker, i foreningen og på arbeidsplassen, og som samfunnsmedlem. Miljøheimeverneren velger selv hvilke oppgaver han/hun ønsker å gjennomføre. Miljøheimevernet er ingen ny organisasjon, men derimot et aksjonsfelleskap hvor deltakerne får informasjon, tips og ideer til handling. Dette tas så med i de sammenhengene/felleskapene miljøheimeverneren opptrer i til daglig.

Miljøheimeverneren

Miljøheimevernet henvender seg til personer i alle aldre og i alle samfunnslag, alle har forutsetninger for å kunne bli en god miljøheimeverner. Miljøheimeverneren forplikter seg kun til å følge handlingsarket. To ganger i året vil det bli arrangert "Reptisjonsøvelser" som vil gå over en halv dag. Her vil erfaringer deles, framgangen oppsummeres og nye handlingsark utdeles.

3 prøvefylker

Finnmark, Møre og Romsdal og Oppland er utpekt til å være prøve-

Fra Miljøheimevernet skal forbrukerne få miljøinformasjon og motiveres til å foreta miljøvennlige valg i hverdagen.

fylker for Miljøheimevernet. Fylkene ble valgt ut etter en rekke kriterier. Fylkesmiljøheimevernsledere skal ansettes våren-91, og disse skal knytte til seg kommunale frivillige kursansvarlige. På denne måten skal miljøheimevernbevegelsen spre seg.

Samarbeidsprosjekt

Naturvernforbundet og Felleskampanjen for Jordas miljø og utvikling var initiativtakerne, men mil-

jøheimevernet er et typisk samarbeidsprosjekt. Hele 11 organisasjoner sitter i Miljøheimevernsrådet, som vil være et rådgivende organ for prosjektet. Naturvernforbundet vil ha ansvar for økonomi, fag og personell, mens det hele styres av ei styringsgruppe bestående av to representanter fra Naturvernforbundet og to fra Felleskampanjen.

Regnskogfondet

Mot slutten av 1990 la Naturvernforbundet grunnlaget for en sterkere satsing på internasjonalt miljøvern. Første oktober overtok NNV, i samarbeid med Utviklingsfondet-FIVH, ansvaret for Regnskogfondet i Norge. Samarbeidet er ornet slik at NNV har hovedansvaret for kampanje- og innsamlingsarbeidet, mens U-fondet har hovedansvaret for prosjektoppfølging og kontakten med organisasjonene ute. Lars Løvold ble ansatt som daglig leder av Regnskogfondet, og sekretariatet ble lagt til Naturvernforbundet.

Regnskogfondet legger stor vekt på at rasingen av tropeskog i særlig grad rammer de folkegruppene som tradisjonelt har bodd i skogen.

Derfor har Regnskogfondet et dobbelt formål der det heter at det skal "fremme aktiviteter og prosjekter som kan bidra til 1) å sikre effektiv bevaring av verdens tropiske skoger, og 2) effektiv beskyttelse av disse skogenes beboere."

De tre høstmånedene ble brukt til å planlegge en kombinert innsamlings-, opplysnings- og påvirkningskampanje i tråd med denne målsettingen. Søknad om støtte til kampanjemateriell ble sendt til Miljøverndepartementet og NORAD. Dessuten ble kontakten intensivert med det brasilianske regnskogfondet og sekretariatet for Rainforest Foundation International i New York. Regnskogfondets rådgivende organ, "Ressursgruppa"

(som består av regnskogs-, urbefolknings- og Brasileksperter), brukte mye tid på å drøfte de prosjektforslagene Regnskogfondet hadde fått fra Brasil.

Alt i alt kan en si at 1990 ble viet prosjektutvikling, kampanjeplanlegging og organisatorisk konsolidering med tanke på å gjøre Regnskogfondet langt mer synlig for offentligheten i 1991.

Naturvernforbundet påvirker beslutningstakere

Bergenskonsferansen

Naturvernforbundet gjorde seg bemerket på Bergenskonsferansen. Etter solid innsats fra forbundet, både på den forberedende Donaukonferansen og på Bergenskonsferansen, vedtok verdens miljøorganisasjoner at klororganiske stoffer skal fases ut innen 1995. Ministerkonferansen i Bergen fulgte opp til en viss grad, og vedtok en formulering om utfasing av noen persistente og bioakkumulerbare stoffer men uten å angi når dette skulle skje. Med det hadde Naturvernforbundet fått gjennomslag for en viktig del av forbundets politikk.

Naturvernforbundets innsats vellykket

Det var påfallende å se hvor forskjellig ministrene og miljøbevegelsen tolket ministerkonferansens slutterklæring. Mens ministrene roste hverandre, raste deler av miljøbevegelsen og kalte slutterklæringen for et tilbakeskritt for miljøvernet. Uansett tolkning, så fikk Naturvernforbundet markert seg både i og utenfor møtelokalene

I skuddet

Naturvernforbundets daværende generalsekretær Jørn Siljeholm nedla et imponerende stykke arbeid. Han ble en ledende premiss-leverandør både på Ministerkonferansen og på miljøorganisasjonenes konferanser. Naturvernforbundet maktet å komme inn i beslutningsprosessen før vedtakene var truffet, og fikk dermed en viss påvirkningmulighet. Utenfor forhandlingslokalene var det Naturvernforbundet i Hordaland (NVH) som gjorde organisasjonen

Naturvernforbundet markerte seg med vikingetokt inn fjorden. England ble truet med nye vikingeherjinger dersom de ikke reduserte luftforurensningen sin.

“berømt”. Med nidstang og vikingeskip klarte NVH å påkalle både ministrenes og medias interesse. Dette resulterte da også i mange oppslag i TV og andre medier i inn- og utland, noe som også styrker forbundets sak.

Klorboikott

For Naturvernforbundet var miljøorganisasjonenes og ministerkonferansens vedtak om utfasing av henholdsvis klororganiske stoffer og giftige, persistente og bioakkumulerbare stoffer, en oppmuntring til den internasjonale boikotten av klororganiske stoffer. Det var også positivt at miljøorganisasjonene fikk gjennomslag i ministerkonferansen for ideen om et miljøcharter, som skal omhandle individenes

miljørettigheter. Det ble knyttet mange kontakter med miljøorganisasjoner i den forbindelse, noe som lover godt for oppfølgingen.

“Føre-var”

Positivt var det også at miljøorganisasjonene fikk ministerkonferansen med på slutt-erklæringen om “Føre-var” - prinsippet, der det heter: “Mangel på fullstendige vitenskapelige beviser for miljøtrusler skal ikke forsinke tiltak mot truslene.”

Vage formuleringer

De vage formuleringene i ministerkonferansens slutt-erklæring, førte til svært forskjellige tolkninger fra ministrene side om hva som skulle forstås utfra de forskjellige punktene. USAs forhandlingsleder uttalte da også, i intervju med N&M-bulletin, at det var hensikten.

Strategi

Til tross for noen seire; skal Verdenskommisjonens avsluttende konferanse i Brasil i 1992 bringe noe av verdi, må vi satse sterkere og mer målbevisst på påvirkning av nøkkelpersoner i en rekke land. Dette var en av de viktige konklusjonene som Naturvernforbundet trakk etter Bergenskonsferansen. I tillegg må miljøorganisasjonene muligens satse på færre saker, og stå kompromissløst fast på dem. Bergenskonsferansen styrket Naturvernforbundets internasjonale nettverk, og dette må brukes mer aktivt frem mot Brasil-92.

Nordsjøkonferansen

Nordsjøen, omkranset av noen av verdens rikeste land, pus-ter tungt. På den tredje Nord-sjøkonferansen i Haag 7-8 mars 1990, fattet miljøvernministrene i Nordsjølandene nye og mer konkrete vedtak. Uten England som bremseløss kunne resultatene blitt bedre.

En rekke av kravene fra forrige Nordsjøkonferanse i London i 1987 var ikke innfridd da konferansen tok til. Dette la en demper på optimismen. Åpningsforedragene til de svenske og danske miljøvernminis-trene bar imidlertid bud om bedre tider. Fra norske Hille Valla var det lite spennende å hente. Gjen-nom Seas at Risk, som er en para-lyorganisasjon for miljøorganisa-sjonene som arbeider med Nordsjø-en, fikk Naturvernforbundet frem-met sine saker om Dounreay og fis-keoppdrett. Naturvernforbundet er den eneste norske organisasjonen som deltar i dette arbeidet.

Kloakk

Avtalen de ni landenes miljøvern-ministre underskrev, forplikter

landene til å redusere kloakkut-slippene i Nordsjøen med 50 pro-sent innen 1995. Utslipp større enn 5000 personequivallenter skal ren-ses med biologiske renseanlegg. Norge har ikke utarbeidet planer for dette arbeidet. Miljøverdeparte-mentet prøver istedet på å frem-skaffe vitenskaplige bevis for at rensing ikke trengs langs vår "rene" kyst.

PCB

På miljøgiftsiden ble det oppnådd noe. All bruk av PCB skal opphøre, og PCB som idag er i bruk skal destrueres innen 1995 (og aller helst innen 1999 for å tekkes Eng-land). Utslippene av dioxin, bly, kadmium og kvikksølv skal reduse-res med 70 prosent innen 1995. For 32 andre stoffer skal utslippene reduseres med 50 prosent innen 1995. Disse tiltakene er et steg, i riktig retning, men en halvering er ikke nok.

Sammenheng

Nytt fra den forrige konferansen er at utslipp til elver og sjø nå sees i sammenheng med utslipp til atmo-

sfæren. Det har også blitt lagt mer vekt på vern av oppvekstområder og arter i denne avtalen, sammen-liknet med tidligere. Dette viser at miljøproblemene sees i et større perspektiv enn før, hvor konferan-sene har hatt all fokus på miljøgif-ter og næringsalter.

Naturvernforbundet brukte mye tid på den alternative konferansen Seas at Risk holdt. Her hadde for-bundet stand med presentasjon av ni krav til et bærekraftig havbruk.

Forhandlingene på konferansen var harde, alle tidsskjemaer sprakk, og ministrene måtte sende ut sine embedsfolk for å føre disku-sjonene på egenhånd. Kompromis-sene gikk ofte i naturens disfavør, med England, Frankrike og Belgia som synderne.

Naturvernforbundet

-bredt faglig engasjement

Høyhastighetstog

Store miljøgevinster vil kunne oppnås ved utbygging av et høyhastighetstognett, hevdet Naturvernforbundet i desember. Forbundet pekte videre på at jernbaneutbyggingen vil gi en betydelig sysselsettingsgevinst, og et sterkt bedret persontrafikktilbud til distrikts-Norge.

130 ordførere støtter Naturvernforbundets forslag

130 ordførere støttet Naturvernforbundets utspill om å sette fart i arbeidet med et høyhastighetsnett for jernbanen. Utspillet vakte betydelig interesse i presse, radio og fjernsynet, og har fått en meget god oppfølging i etterkant.

Energiforbruk og sysselsetting

Ifølge konsulentfirmaet ASPLAN kan vi hvert år spare ca. en milliard kilowattimer av vårt samlede energiforbruk, ved å satse på jernbanen. Utbygging av et høyhastighetsnett vil medføre store anleggsarbeider. Naturvernforbundet har beregnet sysselsettingseffekten til å bli opptil 19 000 nye årsverk i en 10 års anleggsperiode. Et godt eksempel på at sysselsetting og miljø kan gå hånd i hånd.

Luftforurensning

I rapporten ASPLAN har utarbeidet for NSB, beregnes de miljømessige konsekvenser utbygging av et høyhastighetsnett vil få for Norge. Korrigert for en rekke variabler, anslår ASPLAN at Norges samlede CO₂- og NO_x-utslipp vil kunne bli redusert med henholdsvis 2 og 0,8 prosent. Reduserte CO₂ utslipp fra bruk av bil og fly med 11 prosent,

Naturvernforbundet satte høyhastighetstog på dagsorden i 1990
Foto: NSB

vil antakelig kunne merkes godt, spesielt i tettbebygde strøk. I disse beregningene har ikke ASPLAN tatt med utslippstall fra godstrafikken. Det er imidlertid sannsynlig at høyhastighetstog vil styrke togets konkurranseevne, noe som vil bety en overgang av transport fra lastebil og fly til fly.

Samfunnsøkonomi

Samfunnsøkonomiske gevinster som kan oppnås med denne satsingen vil være:

- reduserte reisetidskostnader
- redusert transportbehov
- redusert energiforbruk til transport
- redusert luftforurensning
- reduserte ulykkeskostnader pga. redusert biltrafikk
- økt aktivitet i næringslivet p.g.a. bedre kommunikasjoner

- redusert behov for investeringer i motorveier og storflyplass

Naturvernforbundet er svært opptatt av å sikre Norge et miljøvennlig transporttilbud. Toget har utpekt seg som et naturlig satsingsområde i så måte. Da ASPLAN i mai offentliggjorde resultatene fra den ovenstående rapporten, var det liten interesse å spore. Den ble forbigått i all stillhet. Først da Naturvernforbundet, sammen med 130 ordførere, bestemte seg for å få frem innholdet i rapporten, ble den landskjent. Store presseoppslag, og vind i seilene for alle som kjempet for togets sak ble resultatet. Dette viser at et samarbeid mellom miljøvernere og miljøvennlige bedrifter om produkter kan tjene naturens sak.

Forbrukernes makt øker

Det forbrukerrettede miljøvernet er en ball som ruller stadig fortere. Naturvernforbundets kampanje mot klororganiske stoffer og Miljøboka har startet et skred som vi prøver å styre i riktig retning.

Alle temaer innen natur- og miljøvern har en forbrukervinkling - eller en personrettet vinkling der enkeltmennesker kan gi sitt bidrag til at utviklingen går i riktig retning: Energi - ENØK, 3. verden - solidarisk handel, samferdsel - bruk kollektiv-transport og sykkel, industri - velg varer som skader minst mulig, avfall - bruk mindre, gjenbruk, velg riktige varer, lag selv, sorter søppel.

Miljøtesting

Miljøtestene, med bruker- og sparetips, er et virkemiddel som er svært effektivt. Naturvernforbundets test av vaskemidler på slutten av 1989, førte til heftige diskusjoner med vaskemiddelprodusente-

ne. Men i løpet av 1990 fikk vi en endring i retning produksjon av vaskemidler uten miljøskadelige fosfaterstatninger, og med nye vaskekonsepser og emballasje-løsninger. Naturvernforbundets emballasje-tester har forøvrig gjort produsentene oppmerksomme på at de må finne annet enn PVC å pakke produktene sine inn i.

Miljømerking

Naturvernforbundet arbeidet for at stiftelsen for miljømerking skulle få merket noen produkter i 1990. Naturvernforbundet er representert i stiftelsen sammen med Miljøverndepartementet, forbruker-, industri-, arbeids-, og handelsinteresser. Det har gitt en tung organisasjon, og med dette lange diskusjoner. De første produktene som skal merkes er kontorpapir.

Skolering

Naturvernforbundet diskuterer miljøstrategi med Dagligvareforbundet, NHO, arbeidstakerorgani-

sasjoner og enkeltbedrifter. Forbundet holder foredrag for skoler, foreninger, organisasjoner og butikk-kjeder om hva den enkelte kan gjøre, hvordan vi bruker markedskreftene og hvordan avfallsmengdene kan reduseres. På denne måten håper Naturvernforbundet å nå ut til flest mulig med sin sak.

Papirmottak

1990 var året da mottak av papir og glass brøt sammen, noe som virket lite motiverende på det videre arbeid med avfallssortering. Naturvernforbundet påpekte at vi må starte med matavfall, som dyrefôr eller kompost. Vi er bare i startgropen når det gjelder avfallssortering. Alle ønsker avfallssortering, både enkeltmennesker og politikere, og industrien ser at den må følge med. Naturvernforbundets jobb er å få utviklingen til å skje på den beste måten.

Klororganiske forbindelser -stadig mer uønsket

Organiske klorforbindelser er syntetiske miljøgifter som fases ut i stadig flere internasjonale avtaler. Stoffgruppen er med på å ødelegge klimaet og ozonlaget. Mange av stoffene er karakterisert som kreftfremkallende, de bygger seg opp i næringskjedene og kan endre arvestoffene.

"Det du ikke vet kan ozonlaget ha vondt av", var slagordet på Naturvernforbundets forbrukerkampanje mot KFK-gasser. Bruken av KFK-gasser som ødelegger ozonlaget og bidrar til drivhuseffekten, er nå sterkt redusert i Norge. I 1990 kom påbudet fra SFT om at stoffene skal forbyes innen 1995. Andre beslektede stoffer er også på vei ut.

Klorbleking

At papir må blekes med klor er en myte som nå bare deler av papirindustrien og Riksantikvaren tror på. Utslippene av klorforbindelser fra klorblekeriene er redusert kraftig, ikke minst på grunn av Naturvernforbundets kampanjer i 1989 og 1990. Målet er å få et forbud mot all klorbleking. Dette var også ett av de 12 kravene Naturvernforbundet stilte i sin 3 måneders miljøtest til den nye Arbeiderpartiregjeringen i oktober.

PVC

Naturvernforbundet har laget lovforslag for utfasing av PVC i løpet av 1990-tallet. 95% av PVCen som brukes idag kan uten særlig pro-

blem erstattes med andre materialer. Da spares miljøet for giftene som PVC-produktene avgir under produksjonen og søppelbehandlingen. Miljømyndighetene vurderer nå Norges PVC-politikk for fremtiden.

Klorkampanjen

For Naturvernforbundets kloraktivister var 1990 et år der mye skjedde, både politisk, i media, i markedet og på gata. Naturvernforbundet tror ikke på kjemiske renseløsninger når det gjelder organisk klor. Både Miljøkonferansen i Bergen og forbrukerkonferansen i Bonn har sluttet opp om Naturvernforbundets klorpolitikk. Naturvernforbundet får stadig brev fra organisasjoner som

ønsker mer informasjon og flere ideer til videre arbeid. Derfor lager Naturvernforbundet nå et internasjonalt nettverk av personer og organisasjoner, som vil ta felles løft med ulike aksjoner mot klororganiske stoffer.

Drikkevann

Naturvernforbundets miljøtester har ofte en vinkling på klor. Vann-

undersøkelsen i Natur & Miljø 2/90 viste at det var fullt mulig å levere godt drikkevann uten å klore vannet og uten å frakte det i PVC-rør. Det var faktisk over halvparten av de undersøkte kommunene som ikke skiftet ut gamle rør med PVC-rør.

Å få vekk PVC fra emballasje er et av Naturvernforbundets mål for

1991. Etter at Naturvernforbundet har fokusert på PVC-emballasje i flere miljøtester, har mange produsenter erklært offentlig at de skal fjerne PVC som emballasje.

Energiforvaltning -fortsatt viktig kampsak

Energibruk er et aspekt ved en rekke av de sakene som Naturvernforbundet arbeider med, men noen hovedsaker har skilt seg ut i 1990. Stikkordene her er bygging av eventuelt gasskraftverk og metanolfabrikk i Midt-Norge, CO₂-avgiften, gassrørledning fra Kårstø, over fjellet til Porsgrunn og videre til Sverige, samt vassdragvern.

En av de viktigste seirene for miljøbevegelsen i 1990 var innføringen av CO₂-avgiften. Den er begynnelsen på en ny generasjon av økonomiske virkemidler hvor det er forurenseren som skal betale. Naturvernforbundet gjorde en vesentlig innsats på Stortinget den første uken etter at statsbudsjettet ble framlagt. Forbundet klarte å snu et flertall mot CO₂-avgift på bensin, til et flertall for avgift som også omfattet oljevirkosomheten. Det slippes idag ut mer CO₂ fra oljevirkosomheten enn fra samtlige personbiler, og CO₂-avgiften bør ikke bare ramme småsynderne.

Gasskraftverk

Naturvernforbundet har gjennom sin motstand mot gasskraftverk og metanolfabrikk bidratt sterkt til at Regjeringen har utsatt avgjørelsen om utbygging i ett år. Utsettelsen ser Naturvernforbundet på som en halv seier, og konstaterer at miljøtenkning endelig har kommet inn i oljepolitikken. Naturvernforbundet har i denne saken vært særdeles

aktive i departements- og stortingsmiljøer, ofte helt alene som motstander blant tunge næringsinteresser. Naturvernforbundets motstand mot gasskraftverk og metanolfabrikk er i første rekke begrunnet ut fra det faktum at et gasskraftverk alene vil øke Norges totale utslipp av klimagassen CO₂ - karbondioksyd - med hele 6 %. Dette tilsvarer CO₂ utslippene til 80 000 biler! Fordi Norge har forpliktet seg til å holde utslippene i år 2000 på samme nivå som i 1989, er et gasskraftverk uakseptabelt.

Naturgass

Naturvernforbundet mener bruk av naturgass i Norge, først og fremst basert på rørledninger, har en rekke negative sider. Derimot er andre løsninger som ikke forutsetter rørledninger til land og distribusjonsnett på land mer akseptable fra et miljøvernsynspunkt. Slike løsninger vil bli i mindre skala, være mer fleksible og kreve mindre investeringer. Hvis naturgass erstatter bruk av kull eller olje vil dette være gunstig for miljøet.

Internasjonale avtaler

Det finnes ikke noen garanti for at eksport av olje og gass virkelig går til erstatning for, og ikke som tillegg til, mer forurensende brensler. Naturvernforbundet har i 1990 arbeidet for at det etableres bindende internasjonale avtaler om reduksjon av CO₂-utslipp, inntil dette arbeidet lykkes vil det være

en risiko for at norsk gass kan øke utslippene globalt sett. Heldigvis har en rekke av de landene som mottar norsk gass målsettinger om CO₂-utflattinger eller til og med reduksjon av utslippene. Tyskland er et forbilde i så måte. Totalt sett kan en derfor regne med at eksport til land med reduksjons- eller stabiliseringsmål ikke vil øke de totale globale utslippene.

Energiloven

Den nye Energiloven ble vedtatt våren 1990. Tidligere har energiverkene kunnet velte kostnadene ved nye, dyre kraftverk over på kundene ved å øke prisene. Den nye energiloven fører til større konkurranse om levering av elektrisitet til kundene, og nye kraftverk kan føre til økonomisk tap for utbyggeren. Dette demper utbyggingsiveren. Naturvernforbundet hevdet ved omorganiseringen av NVE at Samlet Plan for vassdrag fortsatt måtte ligge under miljøverndepartementet (MD). Dette fordi MD fortsatt må ha ansvaret for forvaltningen av naturressurser og vassdrag.

Naturgass - en mellomløsning

Eksport av norsk naturgass til land på kontinentet vil generelt ha langt større betydning for å redusere utslippene av CO₂ og andre forurensinger fra fossile brensler enn hva økt norsk vannkrafteksport kan bidra med. På lang sikt

er økt bruk av naturgass heller ikke løsningen på klimaproblemene. Også naturgass gir CO₂-utslipp ved forbrenning, men noe mindre for hver enhet energi sammenliknet med olje, og enda mindre enn kull. Naturgass er derfor bare en mellomløsning på veien frem mot et bærekraftig energisystem.

Energiøkonomisering

Vi må ikke i vår iver etter å finne lettvinte løsninger på klimaproblemet ødelegge de økosystemene som vi arbeider for å verne. Naturvernforbundet arbeider derfor for at det må satses på energiøkonomisering og bruk av nye, fornybare energikilder som sol, vind, bølgekraft og bioenergi. Ingen enkelt av disse energikildene kan alene erstatte de konvensjonelle energikildene olje, kull, gass eller atomkraft. I tillegg vil kraftig innsats for å kutte ut

sløsingen med energi mener Naturvernforbundet at de nye fornybare energikildene likevel kan danne grunnlaget for et bærekraftig energisystem i fremtiden. Og fremtiden begynner nå!

Vassdragsvern

Arbeidet for å verne de gjenværende vassdragene her i landet har gått videre også i 1990, men uten den helt store medie-interessen. En hovedgrunn til dette er det rekordstore kraftoverskuddet, som også har ledet til en eksport av overskuddskraft uten sidestykke. Dette medførte mindre press fra utbyggingsinteressene for å bygge ut nye kraftverk. To hovedargumenter for å fortsette utbygging av hittil urørte elver har imidlertid vært sysselsettingshensyn og mulighetene for å eksportere vannkraft til andre land som kan betale

en høy pris for kraften. Disse argumentene brukes ofte av lokale utbyggingsinteresser, entrepenører, fagforeninger og industribedrifter. Interessen for videre vannkraftutbygging på sentralt hold, i Stortinget, NVE og departementene har imidlertid vært lunken pga. kraftoverskuddet. Først når mulighetene for energiøkonomisering og effektivisering av det eksisterende energisystemet er nyttet fullt ut, vil det være aktuelt med nye utbygginger for å dekke et økt norsk elektrisitetsbehov. Dette vil sannsynligvis først skje om 10 - 15 år ut fra dagens etterspørsel på elektrisitet. En slik utbygging, om den noensinne kommer, må i så fall skje på grunnlag av Samlet Plan for vassdrag, ut fra de nåværende prinsippene for ordning av utbyggingsrekkefølgen.

Nei til omsettelige kvoter

Flåtestrukturspørsmålet og debatten som er knyttet til den stadig økende konflikten mellom det tradisjonelle kystfisket og den kapitalintensive havfiskeflåten, var det viktigste engasjementet til Naturvernforbundets Barentshavutvalg i 1990. I denne sammenheng har arbeidet mot innføringen av omsettelige kvoter vært en viktig sak.

I 1990 fikk endelig Naturvernforbundet gjennomslag for sitt gamle krav, da forbundet ble gitt observatørstatus i Reguleringsrådet for fiskeriene. Dette året ble det videre startet et internasjonalt fiskeriprojekt, som har FN's miljøkonferanse i Brasil 1992 som siktemål.

Flåtestruktur

Flåtestrukturspørsmålet er Barentshavutvalgets viktigste engasjement. Målsettingen i dette arbeidet er å få myndighetene til å innse at spørsmålet om forvaltning av fiskeressursene ikke bare dreier seg om havforskning, totalkvoter og kontroll, men at det i like stor grad dreier seg om hvilke innsatsfaktorer som benyttes i fisket. Det må

bli et tungtveiende argument for utformingen av fremtidens fiskeripolitikk at kystfiskeflåten fanger voksen fisk, har et lavt energiforbruk og en langt høyere sysselsettingsgrad enn den kapitalintensive havfiskeflåten. Denne problemstillingen er også utgangspunktet for Barentshavutvalgets internasjonale fiskeriprojekt, som startet i oktober. I dette prosjektet vil utvalget sammen med kystfiskere verden over samarbeide om å få rettet søkelyset på denne saken, bl.a. ved hjelp av en rapport som skal fremlegges på FN's miljøkonferanse i Brasil i 1992.

Omsettelige kvoter

Sterke krefter i norsk fiskeripolitikk arbeider for å få innført omsettelige kvoter, et system der det er de som kan betale mest som vil få adgangen til å høste fiskeressursene. Erfaringer fra andre land, som har innført systemet, tilsier at dette vil medføre en forskyvning mot færre og større enheter. Dette skjer på kystfiskeflåtens bekostning. Arbeidet med denne saken vil fortsette i 1991, hvor det forberedes en plan for å møte en struktur-

melding som Fiskeridepartementet vil legge frem til høsten.

Det var et gledelig budskap Fiskeridepartementet brakte, da det i desember ga de frivillige miljøorganisasjonene observatørstatus i Reguleringsrådet for fiskeriene. Denne plassen har Naturvernforbundet fått.

Barentshavutvalget

Barentshavutvalget er Naturvernforbundets fagpolitiske organ i arbeidet med å sikre en forsvarlig forvaltning av ressursene i Barentshavet. I tilknytning til dette arbeidet er det opprettet kontor i Bodø med 1 1/2 fast stilling. Utvalget består av 5 medlemmer, fordelt på de tre nordligste fylkene. Gjennom de årene arbeidet har pågått, har utvalget opparbeidet seg et solid faglig og organisatorisk nettverk.

Samferdselsaksjonen

- "Løsninger til å leve med"

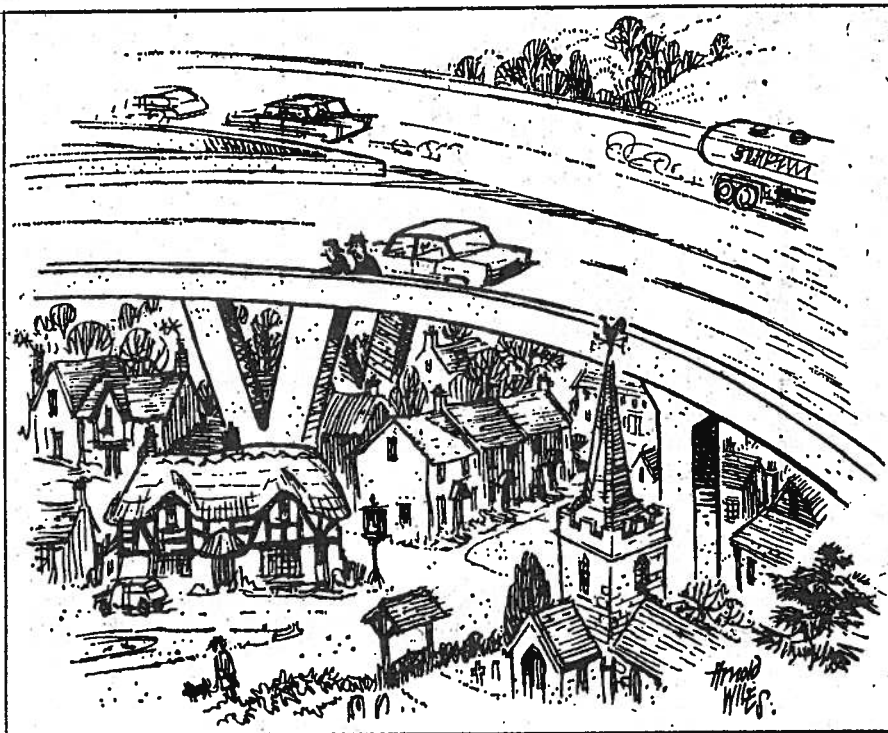
Våren 1990 tok Naturvernforbundet et skikkelig krafttak for en mer miljøvennlig transport i Norge. Aksjonsuka i månedsskiftet april-mai var spekket av samferdselsaktiviteter, standsaksjoner, stengte gater, avgasstesting, sykkel dag og pressekonferanser og bokutgivelser.

Politikken

"Må vi velge vei?" er tittelen på Naturvernforbundets samferdselsbok, og produsert som et ledd i samferdselsaksjonen. Boka gir både bakgrunnsinformasjon og argumenter for hvorfor vi snart må legge om til en mer miljøvennlig transport. "Løsninger vi ikke kan leve med - 10 myter om norsk samferdsel" ble lagt fram på en pressekonferanse under aksjonsuka hvor blant annet daværende samferdselsminister Lars Gunnar Lie var til stede. Her fremhevet Naturvernforbundet at norsk samferdselspolitikk i stor grad er styrt av myter som "Distriktsboere bruker bilen mer enn byboere", "Køene består i hovedsak av småbarnsforeldre på vei til barnehagen" og "Vi kan veibygge oss ut av køene".

Samarbeid

Under "Løsninger til å leve med" knyttet Naturvernforbundet flere verdifulle kontakter og utvidet sitt samarbeidsnett både lokalt og sentralt. Særlig bør samarbeidet med NSB og Oslo Sporveier fremheves. I tillegg samarbeidet flere fylkes- og lokallag tett med lokale busselskaper.

«For et idiotisk sted å legge en landsby.»

Lokal aktivitet

Mer enn 70 fylkes- og lokallag deltok i "Løsninger til å leve med". Blandingen av lokal arbeidslyst og prioritering av oppfølgingen fra sekretariatets side førte til at langt flere lag aksjonerte samtidig - og med samme tema - enn noen tidligere aksjoner i Naturvernforbundets historie. Aktivitetene omfattet alt fra løpeseddelutdeling og lokale debattmøter til stengte parkeringsplasser og sykkel dag.

Annonsering og verving

Oppsummert kan samferdselsaksjonene kalles en suksess når det gjelder aktiviteter, få godkjent karakter

ter for det politiske arbeidet mens økonomien i prosjektet sviktet kraftig. Dette skyldes helt vesentlig en svak verveinnsats. Plakater, klistermerker, løpesedler, to brosjyrer og egne vervepakker ble produsert og spredt i opplag på ca. 150 000. Spredningen av Naturvernforbundets navn og ikke minst lagene aktiviteter sørget for at alt i alt må "Løsninger til å leve med" betegnes som et godt stykke arbeid fra Naturvernforbundets side - lokalt som sentralt. Viktig er det også at samarbeidet med NSB har fortsatt, og at Naturvernforbundet har skaffet seg et godt erfaringsgrunnlag for neste storsatsing.

Verneplan for barskog

Stikk i strid med alle anbefalinger fra ledende fagfolk og naturverninteressene, valgte både regjeringene Syse og Brundt-

land å satse på en meget svak verneplan for barskog. Med et verneomfang på kun 250 km², 35 prosent av det anbefalte omfanget, ble det

te en seier for det sneversynte næringssynet og et nederlag for Brundtlandkommisjonens leder og Norge. Brundtlandkommisjonen

anbefalte det enkelte land å verne ca. 10% av hver enkelt naturtype. Norge ender etter dette opp med et omfang av vernet barskog på bare 0,4%!

Bitter strid

Hele året 1990 ble en lang, seig og til dels bitter strid om omfanget av barskogvernet. Naturvernforbundet deltok i fullt monn i debatten. Ved siden av forbundet sentralt, var fylkeslagene i Oppland og Oslo/Akershus de mest aktive ledene innenfor organisasjonen. Lokallag bl.a. i Buskerud hjalp også til å varsle om rovhogst i

planlagt fredet skog. Debatten foregikk i dagspressen og i fagtidskriftene, men det var innslag og debattprogram også i radio og fjernsyn. Dessuten ble det arrangert åpne stormøter i skogdistriktene der NNV deltok - og hvor tonen var temmelig aggressiv. Saken ble en skremmende demonstrasjon av hvor kort vi er kommet i vern av naturen.

700 km²

Det var omfanget som var stridens kjerne. Naturvernforbundet og alle biologiske fagmiljøer - inkludert NINA - krevde barskogutvalgets A-

alternativ (700 km² produktiv skog). Norges Skogeierforbund kunne tøyse seg til 70 km², hvorav 60 km² på statens grunn!

Dette er en sak som Naturvernforbundet ikke vil la ligge, selv om den kan synes avgjort i denne omgang. Saken vil gå videre, og kommende regjeringer og Storting vil få overlevert krav om et bedre vern av norsk barskog.

Naturvernforbundets livsnerve; fylkes- og lokallag

Forurensningsarbeidet i framgang

Naturvernforbundets ledende forurensningsgruppe finner vi i Hordaland. Landsmøtet til Naturvernforbundet i 1990 ga Hordalandslaget et spesielt ansvar i forurensningsarbeidet. 1990 ble et fantastisk aktivt år for Hordaland forurensningsgruppes omlag 30 aktive medlemmer.

Å trekke frem enkeltseire eller enkelttoppslag er ikke lett når forurensningsgruppen har et til de grader langt rulleblad som her er tilfelle. Det kan allikevel være greit å trekke frem den begivenheten som satte Hordaland på verdenskartet i 1990, Bergenskonferansen.

Bergenskonferansen

Med formål å fokusere på den sure nedbørens virkning på norske skoger, vakte Naturvernforbundets vikingetokt under Bergenskonferansen internasjonal oppsikt. Seilende på vikingeskip inn fjorden maktet vikingene å få fortalt norsk og internasjonal presse at engelskmennene er den største bidragsyteren til sur nedbør i Norge. En forkledd "Margareth Thatcher" fikk seg overrakt ultimatumet: "Stopp den sure nedbøren, eller vær forberedt på nye vikingherjinger".

Nettverk-forurensning

I desember startet gruppen opp sin

forurensningskampanje, med et innledende fire dagers kurs om hvordan en skal gå frem for vinne saker. Der ble det også dannet et nettverk med medspillere fra forskjellige fylker. Dette nettverket har allerede fungert med god suksess i flere saker, og det forventes mye av nettverkssamarbeidet i 1991.

Andre saker

Norge har forpliktet seg til å behandle miljøfarlig avfall nærmest mulig kilden. Da SFT i januar ga Carl Boyesen A/S tillatelse til å eksportere 30 tonn løsemiddelholdig avfall til England, klaget

Naturvernforbundet i Hordaland (NVH) denne avgjørelsen inn for Miljøverndepartementet. Dagbladet ga historien en helsides dekning, og departementet omgjorde senere SFTs beslutning. Norzink A/S kom også i 1990 i NVHs søkelys. Norzinks årelange utslipp av

zink, kadmiumholdig slam og gips i Sørfjorden mener NVH kvalifiserer til fengsel i 6 måneder for adm.dir., og en 2 millioners bot til bedriften. Av andre industribedrifter som kom i søkelyset grunnet miljøforurensning kan følgende nevnes: Odda Smelteverk, grunnet konti-

nuelig luft og vannforurensning fra "Hjølloppen". Bergen Jernstøperi, grunnet stort sotnedfall. Borge Kromlær, grunnet 1.500% mer utslipp av krom enn hva konsesjonen tillot.

Rullende naturvern -fylkeslag går nye veier

Et nytt spennende prosjekt er startet i Trøndelag, der Naturvernforbundet har etablert regionkontor med egen buss. Bussen er en del av en konkret satsing på å styrke natur- og miljøvernarbeidet lokalt. Nå settes det igang mange ulike aktiviteter og informasjonstiltak i Midt-Norge. Prosjektet gir Naturvernforbundet mulighet til å drive aktivt informasjonsarbeid, og er imøtesett med stor forventning fra mange hold.

I 1990 opprettet Naturvernforbundet sitt første regionkontor, i Nord- og Sør-Trøndelag. I tillegg til et vanlig kontor, har fylkeslagene også fått en buss som er bygd om og innredet til utstillinger og ulike andre aktiviteter. Bussen skal brukes i flere sammenhenger, hvor de viktigste bruksområdene vil være:

Flyttbart lokale for utstillinger og enkle miljøkurs

Nå skal Naturvernforbundet ut på torg, markedsplasser, butikksentra, utfartssteder og messer over hele Trøndelag med informasjonsmateriell og enkle utstillinger. Det er fast utstillingsplass inne i bussen for utskiftbare plansjer. Innredningen og utstyret er laget med tanke på enkle foredrag, undervisning og lysbildeframvisninger, slik at bussen kan brukes i samarbeid med mange ulike instanser. Det vil også være aktuelt å leie den ut til offentlige instanser til kampanjer, befaringer o.l.

Pedagogisk virksomhet

Utviklingen av prosjektet bygger

Naturvernforbundets buss er svært populær til bruk i skolesammenheng.

på erfaring fra pedagogisk virksomhet både med elever og lærere. Et viktig bruksområde er lærerkurs, der man her har en unik anledning til å vise feltarbeid og miljøfaglige emner, samt aktuelt materiell. Naturvernforbundet får mange henvendelser fra skoler og barnehager, som ønsker konkrete opplegg eller bakgrunnsmateriell for miljøundervisning. I samarbeid med skolemyndighetene og kommunene skal bussen brukes til slike opplegg i Midt-Norge.

Rullende kontor

Bussen skal fungere som et rullende kontor, med mobiltelefon, skriveutstyr og materiell. En egen avdeling bak i bussen er innredet til mindre møter, med en enkel

"kjøkkenavdeling". Bussen skal brukes aktivt i arbeidet med å støtte lokallag og miljøgrupper i oppbyggingen av deres arbeid, og er en del av Naturvernforbundets regionkontor i Trøndelag.

Når bussen for alvor ruller rundt i Trøndelag i 1991, vil det også være to arbeidsplasser gjennom "arbeid for trygd" knyttet direkte til bussen. På denne måten når Naturvernforbundet ut med aktiviteter til mange ulike grupper, samtidig som nye arbeidsmetoder knyttet til miljøarbeidet utvikles.

Stølsheimen; seier etter 30 års kamp

“Ved kronprinsregentens resolusjon av 21. desember 1990 vart Stølsheimen landskapsverneområde oppretta.” Slik lød innledningen i saksdokumentene fylkesmennene i Hordaland og Sogn og Fjordane samme dag sendte de berørte kommuner i Hordaland og Sogn og Fjordane. Natur- og friluftorganisasjonene kunne endelig juble.

- Et unikt stykke vestlandsnatur er sikret for etterslekten. Dette er den flotteste julehilsen naturvernet kunne få, sa lederen i Naturvernforbundet i Hordaland (NVH). Med dette var en 30 år gammel kamp, ledet av NVH og Bergen Turlag, vunnet.

Kraftutbygging

Det største slaget mot utbyggingsinteressene sto om Solrennings-

vassdraget. Solrenningsvatnet, kjernen i Stølsheimen; forble urørt. Stølsvatnet gikk derimot med i kraftutbyggernes nådeløse grep. Det samme gjelder livsåren ned Steinslandsdalen til Modalen. Tilbake står imidlertid et område på 367 km² med særpreget vestlandsnatur, rikt på kulturminner og med en etterlengtet vernestatus.

30 års kamp

Vestlandske Naturvernforening tok sammen med Bergen Turlag opp kravet om vern av Stølsheimen allerede høsten 1960. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap hadde på det tidspunktet gjort rede for sine store utbyggingsplaner for Solrenningsvassdraget. Planer som ville kunne totalødelegge hele fjellområdet. Med det var startskuddet for 30 års kamp lagt.

25 000 underskrifter

Å gå mot mektige utbyggingsinteresser viste seg vanskelig for noen enkeltpersoner. Det var derfor viktig å få mobilisert flere støttespillere i kampen mot utbyggingsinteressene. “Aksjon Stølsheimen” ble startet, og aksjonen samlet i 1973 inn 25 000 underskrifter for vern av området.

Oppretting av Stølsheimen landskapsvernområde innebærer at tekniske inngrep ikke skal forekomme. Den tradisjonelle saue- og stølsdriften får holde fram. Sauehold og stølsdrift har ikke bare gitt navn til området, det har også gjennom århundrer satt særpreget på kulturlandskapet.

Årdalen i Tovdal; et nasjonalt bevaringsansvar

Direktoratet for Naturforvaltning innførte 28.06.90 midlertidig vern av Årdalen naturreservat. Arealet er på 25.300 da. Begrunnelsen var fare for bygging av skogsbilveier og flåtehogst. Begge deler ville ødelegge og forringe grundig dokumenterte naturkvaliteter med stor opplevelsesverdi.

Idag er det kun 5 prosent kvalifisert villmark igjen i Aust-Agder. Av dette er det kun små arealer som ligger under 800 m.o.h. De aller vesentligste av disse ligger i Årdalen.

Tovdalsvassdraget

Våren 1990 tok Naturvernforbun-

det i Aust-Agder initiativ til å danne et utvalg som skulle arbeide med Tovdalsvassdraget. Utvalget består av Norsk Ornitologisk forening, Norges jeger og fiskeforbund, Arendal og Oppland turistforening, Fortidsminneforeningen, Vernegruppa for Tovdalsvassdraget på Birkeland og Naturvernforbundet i Aust-Agder.

Tovdalsvassdraget har en lengde på 142,9 km. Fra vannskillet ved Straumfjorden og til Topdalsfjorden (ved Kjevik) er det en høydeforskjell på 851 meter. Hele nedbørsområdet er 1855,69 km². Vassdraget er det eneste store vassdraget på Sørlandet som renner så og

si uberørt av kraftutbygging fra fjell til fjord.

Lav verneandel

Andelen av vernede vassdrag i regionen er ekstremt lav. Idag er kun 4 prosent av vassdragene i regionen vernet, landsgjennomsnittet er på 13,7 prosent. Blir Tovdalen vernet kommer regionens verneandel opp i 6,4 prosent, fremdeles langt under landsgjennomsnittet. Utvalget har jevnlig “foret” avisene med artikler og leserinnlegg, hvor naturkvalitetene og verneargumentene er blitt skikkelig dokumentert. Sommeren -90 var tre representanter på befaring sammen med Mellquist-utvalget. Tov-

dalsvassdragets verneutvalg fikk gjort en god jobb overfor Mellquist-utvalget, for i Verneplan IV går flertallet i Mellquist-utvalget inn for at hele vassdraget skal vernes mot utbygging.

Årdalen

Parallelt med vassdragsvernearbeidet, har utvalget også jobbet

med Årdalen. Et unikt område av norsk natur som må vernes for fremtiden. Utvalget tok tidlig kontakt med tre av grunneierne, som utvalget regnet med var positive til et vern. Disse tre grunneierne eier 60 prosent av det verneverdige arealet, og de ønsker et vern under forutsetning av en fullverdig erstatning.

Tovdalsvassdragets verneutvalg jobber meget bra, og er på plass der det skjer hendelser av interesse for saken.

Oslo og Akershus; redningsaksjon for Akerselva

17. oktober fikk avisleserne og dagsrevyseerne oppleve nok et drepende utslipp i Akerselva. All fisk og bunndyrfauna var drept fra Nydalen til fjorden, og midt oppi det hele ser vi Naturvernforbundets generalsekretær avbildet mens han plukker død 2-3 kilos laks og ørret i elva. Ph-verdier ble målt til 2,3 i den nedre delen av elva 20 timer etter utslippet fra Spigerverket fant sted.

Samarbeid

Akerselvas tragedie betydde opp-takten til et stortilt samarbeidsprosjekt mellom naturvernere og lokale fagforeninger. Mens medie-bølgene fremdeles rullet høye, tok Naturvernforbundet i samarbeid med Lilleborg kjemiske fagforening initiativ til å starte et miljøforum for Akerselva. Målet var klart, man skulle gjenreise Akerselva Miljøpark til et godt sted å være både for mennesker og dyr.

Miljøforeningen

13.november ble Miljøforeningen Akerselvas Venner stiftet på et folkemøte på Mølla restaurant. Typisk nok ble møtet forstyrret av et lite, men godt synlig utslipp til elva. For å skape et virkelig samarbeidsforum ble samarbeidsprosjektet Akerselva mot år 2000 (A-2000) stiftet, med formål å bevare og videreutvikle et godt, variert og livskraftig miljø i Akerselvas nær-område, slik at Akerselva-området blir et godt sted for rekreasjon, arbeid og beboere.

Aksjonen viste at Naturvernforbundet, lokale fagforeninger og lokale miljøvernere var i stand til å ta ansvar sammen.

Fødselshjelp

Naturvernforbundet som fødselshjelper for lokalt miljøvernengasjement, er en arbeidsform som vil ha mye for seg i framtiden. Naturvernforbundets faglige og organisatoriske ekspertise kan utnyttes i større grad dersom forbundet kan gå inn og dra prosjekter i gang, for så å overlate det videre arbeidet til lokale krefter. Forbundet kan på den måten rekke over et større felt sammenliknet med idag.

Takk til NOA

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus skal ha all honnør for sitt store engasjement i denne saken, der de måtte være "barnepi-

ke" der forbundet sentralt var jordmor. Avleggeren er kommet vel i havn.

Idag har A-2000 flere konkrete prosjekter på trappene; Prosjekt for næringsliv og sysselsetting, samarbeidsprosjekt med FAFO, kartlegging og registrering, sammen med EDB-skolen. Akerselva kulturprosjekt som omfatter levende kultur og fortidsminner, Akerselva som læremiddel og læreplan et samarbeide med ulike skoler, Øst-kanten/Sentrum NU og andre. Miljøkompetanse - aksjon og overvåking for amatører skal gi kompetanse til å følge opp livet i og ved elva.

Holtålen villmarkskveld

Hver høst (første helg i oktober) arrangeres Norges største Villmarkskveld i Ålen i Sør-Trøndelag. Bak arrangementet står Holtålen Naturvern og Ålen Jeger og fiskeforening.

For ikke å skape full geografisk forvirring, kan det være greit med en liten orientering. Holtålen kommune, som er nabo til Røros, består av to bygder, Ålen og Holtdalen.

Villmarksfestival

Årsaken til at arrangementet blir kalt Norges største Villmarkskveld, er fordi det strekker seg over to dager - Lørdag og søndag, med tre firetimers lange forestillinger.

Jubileum

Sist høst ble 10-årsjubileum feiret, og ca. 1500 mennesker overvar de tre forestillingene. Det er mange mennesker i en kommune som bare har litt over 2000 innbyggere med stort og smått. De som er glade i regnestykker kan jo overføre dette til Oslo, og finne ut hvor mange mennesker det måtte til for å få samme prosentvise oppslutning!

Langveisfarende

Folk reiser langveisfra for å oppleve atmosfæren denne spesielle kvelden gir. Besøk kommer ens ærend fra Moss, Oslo og fra kystøyene, hvor de må reise både med ferje og bil for å nå frem. Det går Vill-

Med eget villmarkstog, kom over 200 mennesker fra Trondheim til villmarkskvelden.

markstog fra Trondheim, som frakter over to hundre mennesker til forestillingen lørdag formiddag. Disse får togbillett, servering og underholdning på toget, buss fra toget til Ålen Samfunnshus, fire timers forestilling, viltmiddag og returreise for litt over 200 kroner!

Forestillingen

Forestillingen er et litt tradisjonelt opplegg med film eller lysbildeprogram fra natur og villmark, og innimellom musikkinnslag eller verbale innslag. Mange av de beste naturfotografene i Norge og Sverige har vist bilder her. Verbale innslag som Geirr Lystrup, Tone Hul-

bækmo, Egil Storbekken, Gudbjørg Fønhus Stensrud, Ole Ellefsæter, Per Borten, Odd Grythe, Petter Johan Schei, Olav Gjærevoll osv. har vært med på å heve Villmarkskvelden til det nivå den har idag.

Som ramme rundt det hele er det en rekke utstillinger innen treskjæring, fluebinding, naturbilder, tekstilkunst... Det kan også nevnes at mange forskjellige priser og stipend deles ut på Villmarkskvelden. Både Kodak og bladet Villmarksliv er involvert i dette.

Neste Villmarkskveld blir 5. og 6. oktober 1991, velkommen!

Sandefjord; slik gjorde vi det

For Sandefjord Naturvern var 1990 et aktivt og positivt arbeidsår. Vi har engasjert oss i en rekke saker og har blant annet:

- Utarbeidet en lengre uttalelse hvor vi argumenterer mot en foreslått utbygging av den naturskjønne Vesterøya. Uttalelsen er sendt til lokalpolitikerne, fylket og sentrale myndigheter.

- Utarbeidet forslag til forvaltningsplan for et friområde.

- Skrevet uttalelse hvor vi går imot planene om å legge en gassledning over land fra vestlandet til Sverige.

- Arbeidet for å bevare 100 metersbeltet langs sjøen fri for bebyggelse. Som eksempel kan nevnes et tilfelle hvor kommunen

hadde gitt tillatelse til å oppføre 4 hus med et areal på 700m². Vår anke førte til at fylkesmannen opphevet tillatelsen.

- Utarbeidet uttalelser til reguleringsplaner for å ivareta naturverninteressene. I en sak førte vår innsigelse til forbedringer i planen, mens det i to regulerings saker ble fattet utsettelsesvedtak.

● Vi har gått imot anleggelse av ny veg til Sandefjord lufthavn som i stor grad vil gå over dyrket mark, og istedet foreslått et alternativ som både fylkesvegsjef og beboere aksepterer.

● Sammen med Ornitologisk forening har vi protestert mot vannskibane i et vakkert og fuglerikt område i Mefjorden. Banen ble ikke anlagt.

● Lagt press på SFT og kommunen for å få en forsvarlig behandling av nedlagte søppelfyllinger med spesialavfall i kommunen. Det foretas undersøkelser av en fyllplass, mens SFT på en annen har gitt pålegg om undersøkelse før den eventuelt kan bebygges.

● Arbeidet sammen med Sandefjord Natur og Ungdom for å få mottak av spesialavfall fra kommunens beboere. Mottak er nå etablert.

● Engasjert oss sterkt for å redusere forurensningen fra Jotun og Jahres fabrikker. Som følge av en anke vi skrev til Miljøverndepartementet i samarbeid med Natur og Ungdom og Bellona, har Jotun Fabrikkers utslippstillatelse blitt vesentlig skjerpet. Dette vil føre til betydelige forbedringer for nærmiljøet. Jahres fabrikker har som følge av anken vi skrev til Miljøverndepartementet blitt pålagt å søke om ny samlet utslippstillatelse for bedriften. Til bedriftens søknad har vi skrevet en omfattende innsi-

gelse til mange av punktene for å begrense utslippene.

● Skrevet uttalelser og innsigelser i forbindelse med mudringssaker og krevd analyser ved dumping av masser.

Sandefjord Naturvern arbeider for at flest mulig mennesker skal bli oppmerksomme på nødvendigheten av en forsvarlig forvaltning av naturen. Vi har delt ut informasjon, skrevet leserbrev, samarbeidet med organisasjoner, skoler og enkeltpersoner, deltatt i debatter og holdt foredrag. Sandefjord Naturvern har i 1990 hatt gode presseoppslag i lokalpressen, VG, Dagbladet og ukepressen.

Naturvernforbundets mediearbeid

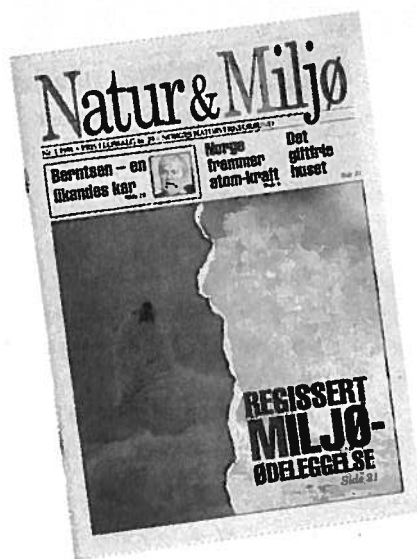
Natur & Miljø -magasin og bulletin

Naturvernforbundets to store publikasjoner Natur & Miljø og N&M-Bulletin, har markert seg positivt i 1990. Et forbedret Natur & Miljø magasin og en Bulletin med doubling av opplaget, betydde at Naturvernforbundet nådde ut til flere med sin politikk.

Redaksjonen har vært gjennom en god vekstfase i 1990. Dette gjelder ikke minst økonomien. Voksende annonsemengder gjør at redaksjonen ikke lenger er avhengig av økonomiske overføringer fra organisasjonen. Bulletinen har vært et klart overskuddsprosjekt gjennom hele året, og mot slutten av året tegner det til at også magasinet skal gå med overskudd.

Opplag

Bulletinen, som utkommer hver 14. dag, økte i løpet av året opplaget fra 3 200 til 7 600 abonnenter. Økningen i opplaget er på hele 140 prosent, en økning som heller ikke ser ut til å avta. Magasinet har

vokst i takt med medlemstallet, har et opplag på over 40 000 eksemplarer, og er nå Norges største miljøvernmagasin. Ingen av de to tidsskriftene har noe løssalg å snakke om.

Saker

Begge blader har arbeidet med et bredt spekter av saker i 1990.

Magasinet har gjennom sine fem utgivelser laget stoff om PVC, atomkraft, Øst-Europa, forbruker- tester, barskog og klimaspørsmål, i tillegg til en rekke andre saker. Bulletinen har dekket klimaspørsmål, samferdsel (med hovedvekt på jernbane), ENØK, atomkraft, gasskraft, barskog, returpapir og Bergenskongressen - for å nevne noe. I forbindelse med statsbudsjettet ble det laget en egen spesialutgave. I hver av de 24 utgavene finner vi mellom 20 og 30 små og store saker.

Lesergrupper

Magasinet går vesentlig til medlemmene i Naturvernforbundet, mens Bulletinen har en stor leser-skare blant miljøorganisasjoner, politikere, byråkrater, næringslivs ledere og pressefolk. Bulletinen har blitt det ledende organ for opinionsledere i miljødebatten.

8000 medieoppslag

Norges Naturvernforbund ses stadig oftere i mediene. Hver dag er Naturvernforbundets lokal- og fylkeslag ute i ca. 10 aviser og kjemper naturvernets sak. Mange hundre tusen mennesker kan altså hver dag lese om forbundets arbeid. Dette gir resultater i

form av større gjennomslagskraft og økt oppslutning om

Naturvernforbundets arbeid

Få andre organisasjoner i Norge, uansett karakter, kan vise til et organisasjonsapparat som får like

mye oppmerksomhet omkring sine fanesaker som Naturvernforbundet gjør. Anslagsvis har medieomtalen steget med over 30 prosent fra 1989 til 1990.

Suksess

Det klassiske problemet for mange

organisasjoner, det å bruke all energi på å utmeisle en politikk og lite energi på å "selge" den, er Naturvernforbundet oppmerksom på. At så mange lokal- og fylkeslag har lykket med sin miljøvernssatsing, mye ved hjelp av mediedekningen, er svært oppløftende.

Rekord

Informasjonsstrømmen fra Naturvernforbundet sentralt økte også

til rekordhøyde. I 1990 ble det gitt hundrevis av intervjuer, det ble sendt ut 67 pressemeldinger, og 7 pressekonferanser ble avholdt. Oppmerksomheten omkring disse var også jevnt over god. Året sett under ett ga Naturvernforbundet bedret pressedekning i TV, radio, aviser og tidsskrifter.

8 000 oppslag

Naturvernforbundets fylkes- og

lokallag og forbundet sentralt, hadde totalt omlag 8 000 avisoppslag, et hundretalls radioinnslag og flere titalls TV-innslag i løpet av 1990. Behovet for en løpende kvalitetsvurdering av forbundets mediekontakt er klart til stede, og vil bli prioritert i 1991.

Naturvernforbundets annonsevirksomhet

For enhver ideell organisasjon er det en evig utfordring å finne balansegangen mellom hvilken salgsvirksomhet som kan tillates, og hvilken som er uakseptabel. Dette er grenser som til enhver tid er i endring, og det er opp til organisasjonene å sørge for at det er en kontinuerlig debatt gående om emnet.

I Naturvernforbundet har behovet for debatt meldt seg med stadig større tyngde, ettersom forbundet har intensivert sitt arbeid med salg av annonser og salgsartikler. Annonsealget har vokst kraftig, og har hatt stor betydning for forbundets virksomhet i 1990. Landsstyret drøftet også hvordan Natur-

vernforbundet kan sikre seg en forsvarlig og renslig behandling av annonsører på sitt første møte i 1990. Der ble følgende vedtak fattet: "Redaktøren må ved vurdering av annonser i Natur & Miljø utvise et skjønn slik at man i størst mulig grad unngår annonser som er i strid med Naturvernforbundets grunnsyn og profil."

Årvåkenhet

Utover i organisasjonen er det også en gledelig årvåkenhet når det gjelder Naturvernforbundets behandling av annonsører. Dette er viktig i en tid hvor "alle" ønsker å framstå som miljøvennlige, og ser på støtte til miljøorganisasjonene som en måte å kjøpe seg en miljø-

vennlig profil på. Dette må forbundet være på vakt overfor, feilgrep her kan få store negative konsekvenser for troverdigheten til organisasjonen.

Redning

Annonseinntektene er blitt mangedoblet de siste årene. Konsekvensen av dette er at forbundet idag har fått sterkt reduserte kostnader med utgivelsen av sine publikasjoner. De store "subsidiøkuttene" til Natur & Miljø har medført at det har vært mulig å holde bl.a. medlemskontingenten nede, samtidig som aktivitetsnivået har kunnet øke.

Naturvernforbundet

- høy aktivitet hele året

Aktivitetskalender

06.01 NNV krever strengere rensekrav til den kraftkrevende industrien.

10.01 NNV går mot videre vannkraftutbygging og bygging av gasskraftverk i Norge. Dette ut fra NNVs krav fra 1974 som slo fast at en utflating av energiforbruket måtte skje innen 1990.

23.01 NNV til sak mot Nore og Uvdal kommune. Kommunen hadde endret kulturminnesmerker til bilvei!

24.01 Britene planlegger dumping av 50 000 tonn avfall fra farmasøytisk og kjemisk industri, NNV protesterer.

29.01 "Miljøboka" kommer ut i nytt oppdatert opplag.

06.02 NNV uttrykker bekymring overfor Regjeringens holdning i EØS forhandlingene.

09.02 Titania-saken løst: Slammet på land og Titania i mente, Kristin er ei real jente! Slik lød omtalen av miljøvernministeren i NNVs pressemelding denne dagen.

24.02 NNV krever en kraftig reduksjon av antibiotika, Nuvan og andre miljøgifter i oppdrettsnæringen.

27.02 NNV krever at Miljøverndepartementet

stopper planene om utfylling av Åkersvika.

01.03 NNV advarer mot økte fiskekvoter i Barentshavet. NNV går imot krav fra Noregs Fiskarlag om økte torskekvoter.

07.03 Full seier for NNV på Nordsjøkonferansen. NNV har fått gjennomslag for at de miljøfarlige pesticidene NUVAN og NEGUVON blir forbudt.

23.03 Det annonseres at Dag Hareide etterfølger Jørn Siljeholm som Generalsekretær i NNV.

20.04 NNV kritiserer Fylkesmannens konklusjoner vedrørende reguleringsplan for Åkersvika.

02.05 Norges beste og verste drikkevannskommune kåres. Natur & Miljø kårer Narvik til landets beste drikkevannskommune.

04.05 Samferdselsaksjonen ble lansert på en stor pressekonferanse. Naturvernforbundets nye samferdselsbok, "Må vi velge vei", ble presentert, og med utgangspunkt i den tok Naturvernforbundet livet av 10 myter om bilen.

23.05 Naturvernforbundet ber regjeringen om å ikke slutte seg til mineralkonvensjonen CRAMRA. En tilslutning

ville betydd anerkjenning av mineralutvinning i Antarktis, noe Naturvernforbundet mener vil skade den meget sårbare naturen.

31.05 Blekkulfs 1. årsdag feires på Akershus festning.

19.06 Natur&Miljø beskriver Estlands miljøproblemer, og hevder at Esterne er miljøleilendinger under Sovjet.

03.07 Naturvernforbundet og Felleskampanjen søker Miljøverndepartementet om støtte til opprettelsen av Miljøheimet.

06.08 Ja til reduserte CO₂- og NO_x-utslipp og nei til bygging av gasskraftverk og metanolfabrikk, sier Naturvernforbundet i høringsuttalelse til Olje og Energidepartementet.

10.08 Rettsaken bl.a. Naturvernforbundet forberedte mot Nore og Uvdal kommune og Miljøverndepartementet, endte i forlik. Kommunen påtok seg å fylle igjen to veiskjæringer og restaurere vegetasjon, mens departementet bistår med sakkynndige i arbeidet.

28.08 De nordiske Naturvernforbundene oppfordrer regjeringene i Norge, Sverige, Danmark og Finland om snart å innføre regler som begrenser ferjenes svovel- og nitrogenutslipp.

10.09 Naturvernforbundet oppretter Europautvalg. Naturvernforbundet er skeptisk til EFs fire friheter, og lanserer Naturvernforbundets fire friheter: Friheten til å puste i ren luft, friheten til å drikke rent vann, friheten til å spise nok og friheten for naturens mangfold til å leve videre.

04.10 3 % mindre fart mot stupet. - Statsbudsjettet varsler ingen miljøpolitisk snuoperasjon.

11.10 Naturvernforbundet møter finansminister Skauge for å drøfte miljøprofilen i statsbudsjettet.

22.10 NU og Naturvernforbundet "slakter" innstillingen om bruk av engangsemballasje. Bransjeinnstillingen

dokumenterer ingen miljøgevinst ved overgang til et nytt system.

23.10 Atomoppyrdding på Kola-halvøya. Naturvernforbundet i Finnmark, NNV sentralt og samtlige stortingsrepresentanter fra Finnmark står bak en henstilling til regjeringen om å få igangsatt undersøkelser om den radioaktive forurensningen på Kola-halvøya i samarbeid med sovjetiske myndigheter

01.11 Økt energisamarbeid i Norden kan gi miljøgevinster uten nye kraftverk. Naturvernforbundet har vurdert miljøkonsekvensene av et energisamarbeid, og kommet til at sterkere samarbeid vil få positive konsekvenser.

05.11 Miljøtest over 12 punkter for Gro Har-

lem Brundtland, blir presentert.

18.11 NU og Naturvernforbundet setter miljøkrav til EØS-forhandlingene. Organisasjonene krever at en EØS-avtale må inneholde varige unntak for høyere norske standarder for helse, sikkerhet og miljø.

22.11 Forbud mot PVC. Naturvernforbundet krever forbud mot engangsemballasje laget av PVC, innen 1992. Samtidig krever forbundet stans i all PVC-produksjon innen utgangen av 1996.

19.12 - Det er behov for å styrke det straffettslige vern for naturen, skriver Naturvernforbundet i brev til riksadvokaten. Forbundet ønsker strengere straffer for miljøsynderne.

Styreutvalget

Styreutvalget hadde 8 møter i 1990. Utvalget har fungert som forberedende organ for landsstyremøtene, og det har hatt følgende sammensetning:

1989-90
Ragnar Vik *leder*
Torbjørn Paule *nestleder*
Eirik Wærner

1990-91
Ragnar Vik *leder*
Karen J. Baalsrud *nestleder*
Torbjørn Paule

Fylkeslederne

Fylkeslederne hadde i 1990 to samlinger. Sakene som ble drøftet var for det meste av organisatorisk karakter, men enkelte politiske saker ble også debattert.

Naturvernforbundets fylkesledere pr. 31.12 1990:

Østfold: Birger Braadland
Oslo og Akershus: Jens Gram
Hedmark: Torstein Hervland
Oppland: Knut Sterud
Buskerud: Even Woldstad Hansen
Vestfold: Tron Mikkelsen
Telemark: Sjur Stokke
Aust-Agder: Stig Olsen
Vest-Agder: Kai Haugen
Rogaland: Rolf Egelandsdal
Hordaland: Kai Grieg
Sogn og Fjordane: Stein Malkenes
Møre og Romsdal: Odd-Arild Bugge
Sør-Trøndelag: Jens Hjort
Nord-Trøndelag: Kjell Delbakk
Nordland: Arne Farup
Troms: Hans Prestbakmo
Finnmark: Odd-Mathis Hætta

Natur og Ungdom

Leder: Marit Nyborg
Daglig leder: Gunnar Album

Sekretariatet

Naturvernforbundets sekretariat pr. 31.12.90:
Generalsekretær: Dag Hareide

Kontorsjef: Jan Morten Torrissen
Øvrig driftsavd:
Aase Johansen (regnskap)
Ellen H. Pettersen (sentralbord)

Liv Mile (sekretær)
Totto Befring (EDB)
Liz Palm (Medlemsservice)
Hilde Jåsund (salg/verving)
Julio Rodriguez (14%) (rengjøring)
Ulf Nilseng (sivilarbeider)
Pål Anders Nyhus (sivilarbeider)

N&M redaktør: Ragnhild Sved
N&M Bulletin-redaktør:
Gunnar Bolstad
Øvrig redaksjon:
Anders Gjesvik

Informasjonssjef: Guro Tarjem (80%)
Øvrig infoavd.:
Ruth Schukalla (50%)
Torstein Sivertsen (sivilarbeider)
Øystein Solheim (sivilarbeider)
Hilmar I. Løland (siv. arb. grafisk design)

Blekkulf:
Kunstnerisk leder: Bente Roestad
Klubbleder: Solfrid Foss
Kurt H. Johnsen (sivilarbeider)

Organisasjonsavd.:
Org.sekr. Åshild Egerdal
Org.sekr. Inger Marie Hagen
Svein Røbergshagen (sivilarbeider)

Fagsjef: Tore Killingland
Saksbehandlere:
Thor Midteng (klassisk)
Helen Søybye (40%)
Helene Bank (80%) (forbruk)
Tore Brænd (energi)
Fredrik Theisen
Sveinung Oftedal (siv. arb. samf.)
Kjetil Bragli Alstadheim
(siv. arb. EF/EØS)

Barentshavskontoret:
Bente Aasjord, Heidi Angell (50%)

Representasjon i eksterne styrer, utvalg og råd

Norges Naturvernforbund var i 1990 representert i følgende utvalg, styrer og råd :

Nasjonalt miljøutvalg: Ragnar Vik og Dag Hareide

Statens naturforvaltningsråd:
Ragnar Vik

Det Norske Skogselskap:
Thor Midteng
Norsk Skogbruksmuseum:
Thor Midteng

Direktoratet for Naturforvaltning:
Erik Solheim
(rådgivende kontaktutvalg)

Rådgivende og konfliktløsende barskogsutvalg:
-det sentrale: Ellen B. Strømø
-region Midt-Norge: Arne Moksnes
-region Øst-Norge:
Sigmund Hågvar

Arbeidsgruppe for tiltak mot ulveskader i Hedmark:
Paul Granberg og Kåre Elgmork

Aksjon mot Luftforurensing:
Helen Søybye og Thor Midteng

Samarbeidsrådet for naturvernsaker: Ragnar Vik, generalsekretæren og Thor Midteng

Rådet for skoglig flerbruksforskning: Ottar Krohn

Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling:
Helen Søybye og Åshild Egerdal

Stiftelsen for Miljømerking:
styret:
Helene Bank og Tore Killingland
rådet: Eirik Wærner

Aksjon Nærmiljø og Trafikk:
styret: Eystein Husebye

Alternativ Framtid:
Oppdragsgivergruppa: Tore Brænd
styret: Terje Larsen

Produktkontrollrådet:
Torbjørn Paule

NLVFs rådsforsamling:
Karen Johanne Baalsrud

Rådet for Harangervidda:
Lars Sekse

Finsefondet: Torbjørn Paule

Reguleringsrådet for fiskeriene:
Bente Aasjord

Alstadheimutvalget (jordbrukspolitikk): Ragnhild Sundby

Offentlig utvalg for avfallsminimering: Anny Eriksen
underutvalg: Eirik Wærner